

Septet Es-dur

Korunou celej tvorby Beethovenovej pre dychové ensembly je septet. Dosiahol veľkej popularity, čo dokazujú spracovania a úpravy pre najrôznejšie súbory domácej hudby. Na tridsať spôsobov úprav sa počíta: od triovej úpravy až po úpravu menuetu pre kytaru so spevom.

Septet vznikol súčasne s I. symfoniou a s ňou bol i prvý raz prevedený. V Beethovenovej komornej tvorbe zaujíma zvláštne miesto už složením súboru z kvarteta sláčikov a troch fúkových nástrojov. Namiesto obvyklého klavíra vytvára podklad harmónie kvartet sláčikov.

I. symfonia

Prvé prevedenie bolo dňa 2. apríla 1800 vo Viedni, teda keď mal Beethoven 30 rokov. Náčrtky pochádzajú už z roku 1791. Dielo je voľným napodobením Haydnovho slohu, no už jasne rysuje sa v určitých momentoch budúci symfonik Beethoven. Najrozhodnejším činiteľom je nový spôsob vytvárania základných tém a ich prevedenia. V tejto symfonii prvý raz uvoľňuje Beethoven pevné putá »objektívnej«, vyrovnanej klasiky a prebojáva sa k prvým svojským umeleckým prejavom v spracovaní formy a obsahu.

**Budúca dvojica koncertov Slovenskej filharmonie bude
vo štvrtok a piatok dňa 27. a 28. apríla 1950**

Birigent: VÁCLAV TALICH

SLOVENSKÁ FILHARMÓNIA

VII. KONCERT

KOMORNÉHO ORCHESTRA

BRATISLAVA, 20. APRÍLA 1950.

PROGRAM:

Ludwig van Beethoven:

1. Predohra k baletu Prometheus, dielo 43

2. Septet Es-dur, dielo 20

Adagio. Allegro con brio — Adagio Cantabile —
Tempo di Menuetto — Tema con variazioni —
Scherzo — Andante con moto alla Marcia. Presto

Prestávka.

3. I. symfonia, dielo 21

Adagio molto. Allegro con brio — Andante cantabile con moto — Menuetto — Adagio. Allegro molto vivace

Dirigent: Václav Talich

Spoluúčinkuje:

Septet členov orchestra Slovenskej filharmonie:
Tibor Gašparek, husle, Jozef Wagner, viola, Leoš Koupan,
violoncello, Ferdinand Gabriel, kontrabas, Juraj Bureš,
klarinet, Antonín Hladík, korna, Věroslav Matušík, fagot

Život a tvorba jedného z najväčších hudobných géniov, L. v. Beethovena, spadá do obdobia veľkých spoločenských prelomov, a to do pádu feudalizmu a nástupu meštiackeho obdobia. Rozhraním medzi obidvoma epochami bola francúzska revolúcia. Jej odraz možno badať i v diele Beethovenovom. Je len samozrejmé, že veľkosť umelcov spočíva v tom, ako prežívajú v svojich najosobnejších a ľudských smysloch a citoch a potom ako prejavujú svojou špecifickou rečou veľké dejinné udalosti. V blízkosti francúzskych hraníc zasiahol Beethoven oživujúci prúd francúzskej revolúcie. Životná krivka Beethovenova je znateľným výrazom novej individualistickej epochy, v ktorej sa umelec oslobodzuje od vplyvu a »priazne« feodálnych mecénov a klesni si cestu podľa vlastných zákonitostí. Z jeho tvorby vyznieva revolučný hlas titana proti dvornej konvenčnosti a vtedajšiemu filisterstvu. Vo vedomí svojho umeleckého poslania nepokoril sa ani pred cisárom.

Východiskom pre skladateľskú činnosť boli Beethovenovi predstavitelia viedenskej klasickej školy, Haydn a Mozart. Čo odlišuje jeho tvorbu od spomínaných, je neskonaná túžba po slobode, človeka, v ktorom našiel živý ohlas vtedajší dejinný zvrät. Jeho hudba nechcela hovoriť len k šľachticom a vládcom, ale obracala sa k ľudstvu vôbec. Aj v dobe najväčšieho utrpenia a nešťastia, keď stratil pre hudobníka najhodnotnejší smysl-sluh, nestráca dôveru v život, hoc je niekoľkokrát na pokraji zúfalstva. V hudbe zvíťazil nad osudom. A nič lepšie necharakterizuje to víťazstvo, ako hymna radosti z IX. symfonie. Beethoven našiel pozitívne riešenie smyslu života, a preto je jeho hudba a osobnosť celému ľudstvu vzácna a blízka.

Predohra k baletu Prometheus

Známa povesť o titanovi Prometheusovi, ktorý ukradol oheň z božského ohnišťa na Olympe a daroval ho ľudstvu, ktoré do tej doby žilo v temnotách, a ktorý za to bol potrestaný krutými mukami zaujala Beethovena. Námet prometheovský bol vždy pojmávaný v prenesenom slova smysle a zvykne sa v ňom vidieť osud dobrodince ľudstva, ktorý za svoj čin musí trpieť. Uvažujúc o živote a tvorbe Beethovenovej dôjdeme k názoru, že jeho osud nebol inakší.

Baletnú hudbu vytvoril vo Viedni r. 1800 na výzvu cisárskoho dvora. Urobil tak z existenčných dôvodov. Predohra je krátka trojdielna skladba. Jej hlavná téma vyznieva rokokove, kým v strednej časti exponovaná téma je vznosnejšia a nápadnejšia. Záver je vystupňovaný pateticky.